

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ «МУНІЦИПАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНИМ ТА СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ
ТЕРИТОРІЙ»**

**для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та ад-
міністрування»**

Затверджено на засіданні
кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
(протокол № 16 від 13.04 2021 р.)

Укладач:

МОНАСТИРСЬКИЙ Григорій Леонардович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Рецензенти:

ЖЕЛЮК Тетяна Леонтіївна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

ВАГОНОВА Олександра Григорівна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Відповідальний за випуск:

ШКІЛЬНЯК Михайло Михайлович - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з вивчення дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 46 с.

Методичні рекомендації підготовлені на основі програми дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій» для аспірантів ОНП «Публічне управління та адміністрування».

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Методичні вказівки до проведення самостійної роботи.....	5
3. Тестові завдання для самоперевірки знань з дисципліни.....	9
4. Практикум муніципального управління з економічним та соціальним розвитком територій	32
5. Список рекомендованої літератури для вивчення дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій».....	42

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою викладання дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій» є вивчення теоретичних засад муніципального управління; засвоєння механізмів практичної реалізації елементів інструментарію муніципального управління; оволодіння принципами формування ефективних вертикальних та горизонтальних взаємодій органів місцевого самоврядування; опанування сучасними методами управління муніципальними галузево-функціональними комплексами; вивчення особливостей муніципального управління в зарубіжних країнах для адаптивного використання його в практичній роботі органів місцевого самоврядування в Україні.

У результаті вивчення дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій» аспіранти повинні:

— **знати:** теоретико-методологічні засади муніципального управління як механізму ефективного управління розвитком громади; систему нормативно-правового забезпечення управлінської діяльності місцевого самоврядування в Україні та її проблеми; особливості реалізації важелів інструментарію муніципального управління; характер вертикальних та горизонтальних зовнішніх взаємодій органів місцевого самоврядування; принципи сучасного управління галузево-функціональними комплексами громади; загальні засади організації та здійснення муніципального управління в зарубіжних країнах.

— **вміти:** на основі використання загальнонаукових та спеціальних методів розчленовувати систему громади на окремі підсистеми з метою виявлення проблем та пошуку шляхів підвищення ефективності їх функціонування; розробляти набір конкретних інструментів управління розвитком громад з урахуванням їх територіально-функціональних особливостей, ситуативних характеристик внутрішнього й зовнішнього середовища; будувати логічно-структурні схеми взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державного управління, фінансово-кредитними установами та підприємницьким сектором, шукати слабкі ланки цієї взаємодії й розробляти пропозиції з її удосконалення; проводити обґрунтування вибору певних механізмів управління муніципальними галузево-функціональними комплексами; адаптувати прогресивний зарубіжний досвід муніципального управління в практику управлінської діяльності органів місцевого самоврядування України.

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота аспіранта є основним засобом засвоєння ним матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять без участі викладача. При вивченні дисципліни рекомендується проведення самостійної роботи за такими напрямками:

1) засвоєння теоретичного матеріалу (що передбачає опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, спеціальних джерел інформації, аналітичних та фактологічних матеріалів діяльності функціонування територіальних громад);

2) оволодіння спеціальним інструментарієм муніципального управління та набуття умінь практичного використання набутих знань (для виконання індивідуальних завдань з тем дисципліни);

3) дослідження ефективності управління конкретною громадою на основі формування аналітичної та фактологічної інформації про їх розвиток в спеціальних формах, що становитиме практичний матеріал для виконання дисертації;

4) завершення розв'язання управлінських ситуацій, розпочатих в аудиторії.

Тематика самостійної роботи аспірантів

№ з/п	Тема та зміст самостійної роботи	Кількість годин	Форма представлення
1.	Опрацювання лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури, періодичних видань. Теми творчих робіт (есе): 1. Алгоритми стратегічного планування розвитку громади. 2. Методологія стратегічного управління розвитком громади. 3. Управління муніципальними фінансовими ресурсами: його завдання, функції, об'єкти та суб'єкти. 4. Муніципальний фінансовий механізм та його структура. 5. Бюджетування в управлінні муніципальними фінансовими ресурсами. 6. Бюджетний та фінансовий аналіз як інструменти фінансового управління в громаді. 7. Аналіз ресурсів громади. 8. Оцінка інвестиційної привабливості громади. 9. Використання маркетингових інструментів для забезпечення зв'язків з громадськістю в громаді. 10. Управління муніципальним проектом та узгодження інтересів його учасників. 11. Система муніципальної логістики. 12. Логістика товарних потоків в громаді. 13. Фінансова логістика в муніципальному управлінні.	20	Підготовка інформаційних повідомлень або пошукових робіт з проблемних питань

	<p>14. Управління ризиками в муніципальному управлінні.</p> <p>15. Побудова системи антикризового управління в муніципальному управлінні.</p> <p>16. Спеціальні технології антикризового управління розвитком громади.</p> <p>17. Сфери інформатизації в муніципальному управлінні.</p> <p>18. Особливості використання інформаційних технологій в окремих сферах місцевого господарства.</p> <p>19. Проектування й використання інформаційних технологій та муніципальної інформаційної інфраструктури.</p> <p>20. Ситуаційне муніципальне управління.</p> <p>21. Побудова системи кадрового управління в органах місцевого самоврядування громади.</p> <p>22. Принципи муніципальної корпоративної культури.</p> <p>23. Розвиток персоналу муніципального управління.</p> <p>24. Особливості формування кадрового персоналу в органах місцевого самоврядування, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях.</p> <p>25. Взаємодії органів місцевого самоврядування з регіональними органами державної виконавчої влади.</p> <p>26. Міжмуніципальне співробітництво та партнерство.</p>		
2.	<p>Оволодіння інструментарієм муніципального управління:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дослідження практики застосування інструментів муніципального управління в діяльності органів місцевого самоврядування; – виявлення проблем застосування технологій муніципального управління в забезпеченні розвитку громад 	20	Підготовка доповідних та аналітичних записок
3.	Виконання індивідуального завдання	20	Індивідуальна робота
4.	Пошук інформації за темами дисципліни в мережі Інтернет	20	Електронна база даних
	Всього	80	

Контроль за самостійною роботою аспірантів проходить через написання та захист індивідуальної роботи. Досить актуальною організаційною формою контролю знань є проведення презентацій, на яких аспіранти демонструють свої вміння практично реалізовувати управлінські технології муніципального управління.

Самостійна робота проводиться під керівництвом викладача в позааудиторний час за окремим графіком з урахуванням потреб і можливостей аспіранта передбачає активну і творчу його діяльність з оволодіння матеріалом та набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю.

При вивченні дисципліни використовуються наступні види індивідуальних завдань: консультації, виконання індивідуального завдання, зокрема, індивідуального завдання. Метою індивідуальної роботи є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань аспіранта з дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи. індивідуальної роботи є завершальною формою теоретичної та практичної роботи з дисципліни та виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання

Результатом індивідуальної роботи є виконання та захист індивідуального завдання. Виконання індивідуальної роботи передбачає розв'язання управлінської ситуації, що включає таку етапність та послідовність дій:

1. Вибір громади для дослідження.
2. Формування інформаційної бази для проведення моніторингу розвитку громади: визначається мета і завдання моніторингу; вибирається система кількісних та якісних показників, які характеризують досліджуваний об'єкт; визначаються джерела інформації та обґрунтовується ступінь їхньої надійності та достовірності; здійснюється перевірка інформації; опрацьовуються нормативно-правові акти, які визначають розвиток досліджуваного об'єкту,
3. Проведення аналізу розвитку підсистем громади: розробляються вхідні форми і таблиці; проводиться евристичне, арифметичне, логічне визначення показників; будуються графіки, діаграми, схеми.
4. Систематизація та узагальнення результатів аналізу системи управління економічним і соціальним розвитком громади: визначаються проблеми застосування інструментарію муніципального управління; підготовлюється аналітична записка з висновками щодо стану підсистем муніципального управління в досліджуваному муніципальному утворенні.
5. Формування пропозицій щодо підвищення ефективності управління економічним і соціальним розвитком громади на основі імплементації спеціального економічного інструментарію муніципального управління: розробляються варіанти управлінських рішень щодо підвищення ефективності муніципального управління та готується доповідна записка на ім'я відповідного (сільського, селищного, міського) голови.

Межі етапів мають умовний характер і є рухливими: за рахунок інтенсифікації робіт на одному етапі відбувається скорочення процедури на іншому або ж збільшення унаслідок виникнення додаткових умов. Головним завданням поетапної регламентації є дотримання певних правил і процедури проведення оцінки системи муніципального управління.

Оформлення результатів виконання завдання здійснюється у формі аналітичної та доповідної записки, яка повинна містити: вступ (визначається мета і завдання проведення дослідження); теоретичні обґрунтування та узагальнення; методичні підходи до проведення діагностики системи муніципального управління; основні результати проведеної діагностики; висновки, узагальнення та рекомендації; список використаних джерел.

Обов'язковою умовою виконання індивідуального завдання є використання практичного досвіду управлінської діяльності органів місцевого самоврядування в конкретній громаді, побудова таблиць та рисунків. Індивідуальні завдання з дисципліни виконується самостійно кожним аспірантом і охоплює усі основні теми дисципліни.

Змістова складова індивідуального завдання

Для обраного міста:

1. Побудуйте SWOT матрицю.
2. Здійсніть оцінку міського бюджету в розрізі дохідної бази (частка місцевих податків і зборів, державних трансфертів) та за структурою видатків (на управління, благоустрій, соціальну сферу). Оцініть розмір бюджету розвитку, розрахуйте деякі показники видатків на душу населення. Зробіть висновок про фінансову спроможність міського бюджету.
3. Проаналізуйте сайт міської ради. Визначте його основні блоки. На основі інформації наведеної на сайті побудуйте структуру виконавчих органів міської ради. Зробіть висновок чи достатньою на сайті є інформація для Вас як туриста чи інвестора.
4. Дайте коротку характеристику стратегії розвитку міста, якщо нема – то програми соціально-економічного розвитку. Чи відповідає стратегія вивченим Вами методологічним підходам до її розробки. На основі стратегії побудуйте дерево цілей розвитку міста.
5. Знайдіть будь-який проект, що реалізується в місті. Оцініть його з позиції інноваційності.

3. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МУНІЦИПАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ТА СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ»¹

1. До територіальних громад в Україні належать

- А. Район, область
- Б. Село, район, місто
- В. Село чи їх об'єднання, селище, місто
- Г. Мікрорайон

2. Муніципальне утворення є єдністю таких трьох компонентів

- А. Населення, території, економіки
- Б. Населення, громади, виробництва
- В. Територіальних меж, муніципального господарства, соціальних організацій
- Г. Населення, екології, промисловості

3. Критеріями визначення території територіальної громади є

- А. Математичні, економічні, зовнішньополітичні
- Б. Адміністративні
- В. Управлінські, маркетингові, прогностичні, планові, дискусійні
- Г. Соціальні, управлінські, політичні, географічні, економічні

4. До основних теорій місцевого самоврядування належать

- А. Соціальна, політична, економічна
- Б. Виховна, мотиваційна
- В. Сільська, селищна, міська
- Г. Державницька, громадівська, муніципального дуалізму

5. Характеристиками послуг, які важливо врахувати для муніципального управління є

- А. Стабільність, динамічність, прогресивність
- Б. Ілюзорність, відсутність матеріальної форми, непостійність
- В. Невідчутність, невіддільність від джерела, неможливість збереження, непостійність якості
- Г. Стійкість, варіативність, інерційність, швидкість отримання

6. До моделей розподілу функцій з надання послуг між центральними органами влади і муніципалітетами відносять

- А. Модель дуалізму, модель співпраці, модель тиску
- Б. Модель партнерства, модель співробітництва, модель державних трансфертів
- В. Європейську модель, американську модель, азійську модель
- Г. Модель відносної автономії, модель представництв, модель взаємодії

7. Організаційна форма надання послуг може бути представлена такими типами

- А. Передачі, взаємодії, колективізації
- Б. Децентралізації, делегування, передачі влади, приватизації
- В. Концентрації, централізації, моделювання
- Г. Делегування, партнерства, муніципалізації, комунізації

8. Методичними підходами щодо встановлення рівня оплати за муніципальні послуги є

- А. Повна оплата, часткова оплата, відсутність оплати
- Б. Мінімальна оплата, максимальна оплата

¹ Із запропонованих необхідно вибрати одну правильну відповідь

- В. Економічність, конкурентність, доцільність
- Г. Дольова оплата, пролонгація оплати, мобільність оплати

9. До концептуальних підходів щодо управління розвитком територіальних громад належить

- А. Радянський підхід, європейський підхід
- Б. Підхід, який ґрунтується на концепції муніципального управління
- В. Підхід, який базується на соціальній доктрині держави
- Г. Мінімалістський підхід

10. Муніципальний менеджмент — це

- А. Орган місцевого самоврядування
- Б. Система спеціальних важелів та інструментів управління розвитком регіону
- В. Система спеціальних важелів та інструментів забезпечення економічного й соціального розвитку територіальних громад
- Г. Управління розвитком міст

11. До підсистем муніципального управління належать

- А. Політична, соціальна, економічна
- Б. Організаційна, функціональна, інструментальна
- В. Територіальна, регіональна
- Г. Місцева, локальна, організаційно-правова

12. Загальними характеристиками підсистем муніципального управління є

- А. Відкритість, точковість
- Б. Економічність, раціональність, беззбитковість
- В. Ймовірнісність, динамічність, комплексність, відкритість
- Г. Прогресивність, інноваційність, динамічність

13. Суб'єктами муніципального управління є

- А. Органи місцевого самоврядування
- Б. Органи державної влади
- В. Муніципальне господарство
- Г. Територіальна громада та утворені нею органи місцевого самоврядування

14. За ступенем спеціалізації органи місцевого самоврядування поділяються на

- А. Загального та спеціального призначення
- Б. Одноособові та колегіальні
- В. Представницькі та виконавчі
- Г. Соціальні, економічні, фінансові

15. За способом прийняття рішень органи місцевого самоврядування поділяються на

- А. Одноособові та колегіальні
- Б. Загального та спеціального призначення
- В. Виборні та призначені
- Г. Представницькі та виконавчі

16. До органів місцевого самоврядування на первинному рівні в Україні належать

- А. Обласна та районна ради
- Б. Сільська, селищна, міська територіальні громади
- В. Сільська, селищна та міська ради та їх виконавчі органи

Г. Сільська, селищна та міська територіальні виборчі комісії

17. Функціональна підсистема муніципального управління — це

- А. Комплекс функцій місцевого значення
- Б. Законодавчо закріплені функції та повноваження органів місцевого самоврядування
- В. Сукупність функцій муніципального управління як важелів реалізації управлінського впливу, що є елементами процесу управління, з'єднаними в єдине ціле алгоритмом прийняття управлінських рішень
- Г. Структурований комплекс спеціальних фінансово-економічних інструментів

18. До обліково-аналітичних функцій муніципального управління належать

- А. Прогнозування, стратегічне планування, оперативне планування
- Б. Моніторинг, проектний аналіз, системний аналіз, управлінський облік
- В. Координація, консультування, інвестиційний супровід
- Г. Маркетинг, організація, інновація

19. До рамково-забезпечуючих функцій муніципального управління належать

- А. Моніторинг, проектний аналіз, системний аналіз, управлінський облік
- Б. Маркетинг, організація, інновація
- В. Координація, консультування, інвестиційний супровід
- Г. Моделювання, мотивація, контроль, регулювання

20. Елементами спеціального економічного інструментарію муніципального управління є

- А. Управління ризиками, інноваційна політика, моделювання
- Б. Оперативне управління, прогнозування, системний аналіз
- В. Антикризове управління, банкрутство, місцеве фінансування
- Г. Стратегічне управління, фінансовий менеджмент, муніципальна логістика, управління ризиками

21. Право територіальних громад на місцеве самоврядування закріплене в

- А. Законі України “Про місцеві державні адміністрації”
- Б. Цивільному кодексі України
- В. Земельному кодексі України
- Г. Конституції України

22. Система нормативно-правового забезпечення муніципального управління в Україні

- А. В цілому сформована, але потребує ґрунтовного доопрацювання
- Б. Сформована повністю й не потребує удосконалення
- В. Взагалі не сформована
- Г. Запозичена із законодавства колишнього СРСР

23. Стратегічне управління в муніципальному управлінні — це

- А. Сукупність інструментів, підходів, принципів процесу управління муніципальним утворенням в умовах нестабільності і невизначеності зовнішнього середовища
- Б. Довгострокове управління ресурсними потоками на території територіальної громади
- В. Сукупність технологій забезпечення стабільного розвитку муніципальної системи
- Г. Стратегія розвитку територіальної громади в умовах нестабільності і невизначеності зовнішнього середовища

24. Моніторинг соціально-економічного стану територіальних громад — це

- А. Реалізація маркетингових процедур просування територіальної громади

Б. Діяльність, спрямована на забезпечення та організацію отримання об'єктивної та достовірної інформації про соціально-економічні процеси і явища, що відбуваються на муніципальному рівні

В. Система аналізу інформації в муніципальному утворенні

Г. Аналіз інформації про всі види наявних ресурсів територіальної громади, їх рух та ефективність використання

25. Ресурсний аналіз розвитку територіальної громади — це

А. Аналіз інформації про всі види наявних ресурсів територіальної громади, їх рух та ефективність використання

Б. Аналіз зовнішніх можливостей розвитку територіальної громади

В. Оцінка ресурсів муніципалітету з позиції їх форми власності

Г. Діяльність, спрямована на забезпечення та організацію отримання об'єктивної та достовірної інформації про соціально-економічні процеси і явища, що відбуваються на муніципальному рівні

26. Генеральна стратегія розвитку територіальної громади передбачає

А. Окреслення основних шляхів розвитку громади в умовах ринку

Б. Формулювання стратегічного бачення розвитку та місії управління муніципальним утворенням, сформованих на основі аналізу загальної соціально-економічної ситуації в ньому, показників якості та рівня життя територіальної громади і спрямованих на визначення загальномуніципальних пріоритетів

В. Залучення військовослужбовців вищого офіцерського складу до вироблення стратегії розвитку територіальної громади

Г. Визначення пріоритетів розвитку окремих галузево-функціональних комплексів території, а також напрямів удосконалення структури та організаційно-функціонального забезпечення інституцій управління муніципальним утворенням

27. Функціональні стратегії управління розвитком територіальних громад стосуються

А. Формулювання стратегічного бачення розвитку та місії управління муніципальним утворенням, сформованих на основі аналізу загальної соціально-економічної ситуації в ньому, показників якості та рівня життя територіальної громади і спрямованих на визначення загальномуніципальних пріоритетів

Б. Окреслення шляхів формування функціональних підрозділів органів місцевого самоврядування

В. Визначення пріоритетів розвитку окремих галузево-функціональних комплексів території, а також напрямів удосконалення структури та організаційно-функціонального забезпечення інституцій управління муніципальним утворенням

Г. Здійснення імплементації нових функцій в діяльність органів муніципального управління

28. Інструментарій SWOT-аналізу дозволяє

А. Визначити основні шляхи виведення територіальної громади з кризи

Б. Скласти план взаємодії органів місцевого самоврядування з сильними та слабкими представниками підприємницького сектору

В. Сформулювати муніципальну програму

Г. Обґрунтувати шляхи досягнення стратегічних цілей розвитку з урахуванням сильних сторін та можливостей внутрішнього і зовнішнього середовища територіальної громади

29. Стратегія розвитку територіальної громади — це

А. Сукупність технологій забезпечення стабільного розвитку муніципальної системи

Б. Статут розвитку територіальної громади, затверджений органами місцевого самоврядування

- В. Система показників розвитку муніципальної системи в довгостроковому періоді
- Г. Система принципів і положень, кількісних та якісних параметрів, орієнтованих на досягнення певних соціально-економічних результатів його розвитку у віддаленій перспективі

30. Місія територіальної громади

- А. Визначає довгострокові цілі
- Б. Є інструментом муніципального маркетингу
- В. Дозволяє реалізувати конкурентні переваги муніципальної системи на зовнішніх ринках
- Г. Виражає основну мету існування та розвитку територіальної громади в майбутньому

31. Ситуаційне муніципальне управління — це

- А. Система принципів і положень, кількісних та якісних параметрів, орієнтованих на досягнення певних соціально-економічних результатів його розвитку у віддаленій перспективі
- Б. Формулювання стратегічного бачення розвитку та місії управління муніципальним утворенням, сформованих на основі аналізу загальної соціально-економічної ситуації в ньому, показників якості та рівня життя територіальної громади і спрямованих на визначення загальномуніципальних пріоритетів
- В. Сукупність способів, методів, прийомів управлінського впливу для забезпечення ефективного та результативного функціонування територіальної громади, що досягається шляхом використання оточення, ситуації, що склалась, на основі використання спеціального інструментарію муніципального управління з урахуванням особливостей, умов, чинників зовнішнього та внутрішнього середовища і специфіки розвитку певного територіальної громади
- Г. Сукупність інструментів, підходів, принципів процесу управління муніципальним утворенням в умовах нестабільності і невизначеності зовнішнього середовища

32. Симптом в ситуаційному муніципальному управлінні — це

- А. Певна подія, процес, явище, внаслідок якого виникають фактори та симптоми дестабілізації стану
- Б. Система вимірювання параметрів ситуації в середині муніципальної системи
- В. Певний елемент чи сукупність елементів макро-, мезо- та мікросередовища, що впливає на стабільність розвитку системи та зумовлює зміни цільової, функціональної, організаційної та інституційної підсистем розвитку територіальної громади
- Г. Первісний, зовнішній прояв настання проблемних ситуацій

33. Чинник виникнення певної ситуації в муніципальному розвитку — це

- А. Певний елемент чи сукупність елементів макро-, мезо- та мікросередовища, що впливає на стабільність розвитку системи та зумовлює зміни цільової, функціональної, організаційної та інституційної підсистем розвитку територіальної громади
- Б. Первісний, зовнішній прояв настання проблемних ситуацій
- В. Форми прояву ситуаційного управління
- Г. Певна подія, процес, явище, внаслідок якого виникають фактори та симптоми дестабілізації стану

34. Причина виникнення ситуацій в розвитку територіальної громади — це

- А. Певна подія, процес, явище, внаслідок якого виникають фактори та симптоми дестабілізації стану
- Б. Динамічна детермінанта розвитку муніципальної системи
- В. Первісний, зовнішній прояв настання проблемних ситуацій

Г. Певний елемент чи сукупність елементів макро-, мезо- та мікросередовища, що впливає на стабільність розвитку системи та зумовлює зміни цільової, функціональної, організаційної та інституційної підсистем розвитку територіальної громади

35. За формою прояву розрізняють такі види ситуацій муніципального розвитку

- А. Статична, динамічна
- Б. Звичайна, проблемна, надзвичайна
- В. Зовнішня, внутрішня
- Г. Пошукова, нормативна

36. Діагностика соціально економічного стану розвитку територіальної громади здійснюється з метою

- А. Передбачення можливого перебігу ситуації, що складається, сили та напрямку її впливу, тривалості її розвитку тощо, і на цій основі прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо запобігання або зменшення наслідків нестабільної ситуації в розвитку територіальної громади
- Б. Передбачення можливих змін стабільного стану розвитку системи, ідентифікації їх наслідків, розробки наперед визначених інструментів і засобів їх запобігання, обґрунтування спеціальних механізмів управлінського впливу на розвиток різних типів територіальних громад в конкретних ситуаціях муніципального розвитку
- В. Ідентифікації проблемних ситуацій, визначення джерел і причини їх виникнення, визначення рівня та напрямів дисбалансів в розвитку територіальної громади і передбачає використання спеціального аналітичного інструментарію
- Г. Розробки системи моделей можливостей виникнення різноманітних ситуацій розвитку територіальних громад, а також моделей виходу із нестабільних ситуацій та подолання їх наслідків

37. Моделювання управлінського впливу при ситуаційному менеджменті передбачає

- А. Розробку системи моделей можливостей виникнення різноманітних ситуацій розвитку територіальних громад, а також моделей виходу із нестабільних ситуацій та подолання їх наслідків
- Б. Передбачення можливих змін стабільного стану розвитку системи, ідентифікацію їх наслідків, розробку наперед визначених інструментів і засобів їх запобігання, обґрунтування спеціальних механізмів управлінського впливу на розвиток різних типів територіальних громад в конкретних ситуаціях муніципального розвитку
- В. Передбачення можливого перебігу ситуації, що складається, сили та напрямку її впливу, тривалості її розвитку тощо, і на цій основі прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо запобігання або зменшення наслідків нестабільної ситуації в розвитку територіальної громади
- Г. Ідентифікацію проблемних ситуацій, визначення джерел і причини їх виникнення, визначення рівня та напрямів дисбалансів в розвитку територіальної громади і передбачає використання спеціального аналітичного інструментарію

38. До алгоритмів стратегічного планування в муніципальному управлінні належать

- А. Алгоритм Бейлі, багатоступеневе планування, модель Мейерсона
- Б. Модель Іванова, кластерне планування
- В. Вітчизняний алгоритм, зарубіжні алгоритми
- Г. Модель Мейерсона, цільова модель, прогнозний алгоритм

39. Особливість алгоритму метрополітенського стратегічного планування Хейвуда

- А. Наявність декількох етапів
- Б. Обмеженість у використанні

- В. Жорстке адміністративне регулювання визначення стратегічних цілей розвитку територіальної громади
- Г. Формування триєдиного процесу діалогу на муніципальному рівні між політиками, населенням та професійними менеджерами

40. До етапів стратегічного планування розвитку територіальної громади належать

- А. Ресурсний аналіз, проектний аналіз, системний аналіз
- Б. Опитування населення, проведення місцевого референдуму
- В. Моніторинг соціально-економічного стану територіальної громади, ресурсний аналіз територіальної громади
- Г. Визначення проблем, пошук зовнішніх інвестиційних джерел

41. SWOT-аналіз територіальної громади передбачає

- А. Визначення сильних та слабких сторін внутрішнього середовища територіальної громади
- Б. Формування інноваційної стратегії розвитку територіальної громади
- В. Ресурсний аналіз територіальної громади
- Г. Планування можливостей зовнішнього середовища територіальної громади

42. Цільовими сегментами муніципального маркетингу є

- А. Зовнішні та внутрішні інвестори
- Б. Банки, підприємства, комунальна земля
- В. Органи місцевого самоврядування, мешканці територіальної громади
- Г. Житлово-комунальне господарство

43. Комплекс формування позитивного іміджу органів місцевого самоврядування включає

- А. Проведення соціальних моніторингів
- Б. Створення маркетингової інформаційної системи
- В. Особисті контакти службовців органів місцевого самоврядування з цільовою аудиторією
- Г. Дослідження і сегментування території

44. До польових методів муніципальних маркетингових досліджень відносять

- А. Дослідження споживчого ринку
- Б. Моніторинг конкуренції територіальної громади
- В. Конкурси, спостереження, експеримент
- Г. Ресурсний аналіз територіальної громади

45. Анкетування в муніципальному маркетингу може здійснюватися через

- А. Громадські слухання
- Б. Проведення спостережень і конкурсів
- В. На муніципальному рівні проводити анкетування не доцільно
- Г. Засоби масової інформації, пошту, телефон

46. До показників рівня життя населення територіальної громади належить

- А. Чисельність населення в працездатному віці
- Б. Бюджетна самостійність територіальної громади
- В. Інтенсивність страйкового руху
- Г. Купівельна спроможність населення

47. До показників стану ринку праці в муніципальному утворенні належить

- А. Купівельна спроможність населення
- Б. Інтенсивність страйкового руху

- В. Чисельність населення в працездатному віці
- Г. Бюджетна самостійність територіальної громади

48. Завершальним етапом проведення ресурсного аналізу територіальної громади є

- А. Вироблення критеріїв оцінки ефективності використання ресурсів
- Б. Визначення профілю територіальної громади, його типологізація
- В. Вибір класифікаційної ознаки та визначення типів ресурсів
- Г. Створення банків даних для наявних муніципальних ресурсів

49. До методів муніципального ціноутворення належить

- А. Фінансовий метод
- Б. Метод визначення мінімальної ціни
- В. Конкурентний метод
- Г. Метод на основі цільового прибутку й врахування беззбитковості

50. Конкурентні переваги територіальної громади — це

- А. Надлишок ресурсів територіальної громади
- Б. Рівень конкуренції в муніципальному утворенні
- В. Привабливість територіальної громади для інвестицій, порівняно з іншими муніципальними утвореннями
- Г. Формування економічних зв'язків з іншими муніципальними утвореннями

51. Формами оперативного оповіщення населення про діяльність органів місцевого самоврядування є

- А. Прийом керівниками органів місцевого самоврядування
- Б. Радіоповідомлення, оголошення в місцевих газетах
- В. Щорічні звіти депутатів місцевої ради перед виборцями
- Г. Проведення Днів міста (села, селища)

52. За масштабом виділяють такі типи муніципальних проектів

- А. Дрібні, середні, великі
- Б. Прості, складні
- В. Унікальні, адаптовані
- Г. Короткострокові, середньострокові, довгострокові

53. За тривалістю існують такі муніципальні проекти

- А. Короткострокові, середньострокові, довгострокові
- Б. Унікальні, адаптовані
- В. Прості, складні
- Г. Дрібні, середні, великі

54. Початковим етапом управління муніципальним проектом є

- А. Розроблення проекту
- Б. Визначення учасників проекту
- В. Розробка концепції проекту
- Г. Реалізація проекту

55. Етапами проведення тендеру муніципальних проектів є

- А. Організація проектного управління, вивчення зарубіжного досвіду проведення торгів
- Б. Купівля товарів поза межами територіальної громади, розміщення державних замовлень
- В. Написання сценарію тендеру, маркетингове дослідження території
- Г. Формування вимог до проектів, відбір проектів за обраними критеріями

56. Методом оцінки ефективності муніципальних проектів на основі концепції дисконтування є

- А. Визначення періоду окупності проекту
- Б. Обрахунок сумарного прибутку від реалізації проекту
- В. Визначення ліквідності
- Г. Визначення внутрішньої норми рентабельності

57. Об'єктом системи муніципальної логістики є

- А. Рух товарів між муніципальними утвореннями
- Б. Товаропотоки в межах окремого мікрорайону міста
- В. Матеріальні, фінансові, інформаційні потоки в муніципальному утворенні
- Г. Роздрібний товарообіг

58. За функціональними завданнями муніципального управління виділяють

- А. Сіті-логістику, логістичний прок'юремент, промислову логістику
- Б. Мікрологістику та макрологістику
- В. Товарну, фінансову та інформаційну логістику
- Г. Маркетингову, збутову, інфраструктурну логістику

59. Активна реакція на муніципальні ризики передбачає

- А. Усунення ризиків, страхування ризиків
- Б. Ігнорування ризику
- В. Визначення ризику
- Г. Планування ризиків та їх аналіз

60. До зовнішніх ризиків муніципального управління належать

- А. Фінансові, маркетингові, соціально-психологічні ризики
- Б. Політичні, юридичні, економічні ризики
- В. Підприємницький ризик
- Г. Екологічні, природні, історичні ризики

61. До внутрішніх ризиків муніципального управління належать

- А. Підприємницький ризик
- Б. Екологічні, природні, історичні ризики
- В. Політичні, юридичні, економічні ризики
- Г. Фінансові, маркетингові, соціально-психологічні ризики

62. Причинами політичних ризиків муніципального управління є

- А. Поява більш досконалої техніки та технологій
- Б. Нестабільність господарського, банківського, земельного та іншого законодавства
- В. Непрофесіоналізм кадрів та їх плинність
- Г. Недостатня інформація про постачальників

63. Причинами технологічних ризиків муніципального управління є

- А. Поява більш досконалої техніки та технологій
- Б. Отримання збитків від форс-мажорних обставин
- В. Непрофесіоналізм кадрів та їх плинність
- Г. Недостатня інформація про постачальників

64. Муніципальна криза є

- А. Неможлива на первинному територіальному рівні

- Б. Необхідною умовою реалізації стратегії розвитку територіальної громади
- В. Однією із фаз життєвого циклу територіальної громади
- Г. Результатом дії зовнішніх чинників

65. До позитивних результатів банкрутства муніципалітету можна віднести

- А. Втрату довіри платників податків
- Б. Погіршення кредитного рейтингу територіальної громади на тривалий термін
- В. Зростання кількості робочих місць
- Г. Ліквідацію локальної проблеми, захист інтересів населення

66. До антикризових заходів з оздоровлення комунальних підприємств належать

- А. Списання заборгованості, банкрутство підприємства
- Б. Підвищення ставок місцевих податків і зборів
- В. Оперативне управління фінансами
- Г. Проведення лізингових операцій, посилення адміністративного тиску

67. Муніципальний фінансовий менеджмент — це

- А. Управління муніципальними фінансовими потоками й фінансовими відносинами, що формуються в процесі руху фінансових ресурсів в муніципальному утворенні
- Б. Управління фінансовими ресурсами муніципальних підприємств
- В. Управління фінансовими потоками між органами місцевого самоврядування та органами державного управління
- Г. Складна система фінансових інструментів регулювання економічних відносин на місцях

68. До методів муніципального фінансового менеджменту належать

- А. Контроль, мотивація, координація
- Б. Бюджетування, оподаткування, бюджетний аналіз
- В. Ставки місцевих податків, бюджетні субсидії, фінансові санкції
- Г. Діалектичний метод, емпіричний метод, статистичний метод

69. До важелів муніципального фінансового механізму належать

- А. Бюджетні кредити, фінансовий контролінг, система платежів
- Б. Контроль, мотивація, координація
- В. Бюджетування, оподаткування, бюджетний аналіз
- Г. Ставки місцевих податків, бюджетні субсидії, фінансові санкції

70. Бюджетування — це

- А. Створення технології планування, обліку і контролю грошових потоків та фінансових результатів в муніципальному утворенні
- Б. Розробка та прийняття місцевого бюджету
- В. Управління видатками місцевого бюджету
- Г. Бюджетне планування на рівні територіальної громади

71. До напрямків аналізу бюджету територіальної громади належать

- А. Планування бюджету
- Б. Вертикальний та горизонтальний аналіз місцевого бюджету
- В. Оцінка фінансового стану підприємств територіальної громади
- Г. Фінансовий аналіз

72. Добір персоналу в муніципальному управлінні — це

- А. Процес оцінки професійних і соціально-психологічних якостей кола претендентів, визначення придатності кожного з них для виконання посадових обов'язків
- Б. Визначення фізичного стану претендентів на посаду
- В. Формування іміджу органу місцевого самоврядування
- Г. Технологія забезпечення органів державної влади фахівцями

73. Канали набору персоналу в муніципальному управлінні можуть бути

- А. Внутрішніми і зовнішніми
- Б. Внутрішніми, зовнішніми, на основі використання PR-технологій
- В. Легальними і нелегальними
- Г. Відкритими, закритими, загальними

74. Технологіями оцінювання діяльності персоналу в муніципальному управлінні є

- А. Догана, премія
- Б. Кваліметричні методи, функціональні обстеження, атестація
- В. Математичні методи, графічні методи
- Г. Системний аналіз, факторний аналіз,

75. Методами розвитку персоналу в системі кадрового менеджменту є

- А. Підвищення кваліфікації, професійна перепідготовка, стажування
- Б. Навчання, мотивація
- В. Підвищення кваліфікації, добір персоналу, звільнення
- Г. Преміювання, стимулювання, догана

76. Інформаційні технології в муніципальному управлінні

- А. Практично не застосовуються
- Б. Застосовуються при реалізації окремих спеціальних інструментів муніципального управління
- В. Використовуються при реалізації всіх спеціальних інструментів муніципального управління
- Г. Притаманні лише містам

77. Intranet в муніципальному управлінні — це

- А. Форма взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю
- Б. Муніципальний Internet
- В. Полігон реалізації муніципальної політики
- Г. Внутрішня локальна обчислювальна мережа органів місцевого самоврядування, яка створена і функціонує на основі Intranet-технологій

78. В муніципальному управлінні за управлінським призначенням виділяють такі бази даних

- А. Довідкові, аналітичні, експертні, прогностичні
- Б. Локальні, загальні, інтегровані
- В. Безкоштовні, комерційні
- Г. Загальнодоступні, з обмеженим доступом

79. Модулями електронного уряду є такі елементи

- А. Програме та законодавче забезпечення
- Б. „Уряд-урядові”, „уряд-бізнесу”, „уряд-громадянам”
- В. „Уряд-політикам”, „уряд-зарубіжним партнерам”
- Г. Система передачі інформації, технології

80. Спеціальний економічний інструментарій муніципального управління

- А. Є універсальним
- Б. Не потребує врахування особливостей територіальної громади
- В. Необхідно адаптувати до умов конкретного територіальної громади
- Г. Можна застосовувати лише на рівні міста

81. До місцевих органів державної виконавчої влади належать

- А. Обласні та районні ради
- Б. Сільські, селищні та міські ради
- В. Виконавчі комітети місцевих рад
- Г. Обласні та районні державні адміністрації

82. Взаємозв'язки органів місцевого самоврядування первинного рівня та місцевих державних адміністрацій регулюються

- А. Законом України „Про місцеві державні адміністрації”
- Б. Законом України „Про місцеве самоврядування в Україні”
- В. Бюджетним кодексом України
- Г. Земельним кодексом України

83. Місцеві державні адміністрації при здійсненні органами місцевого самоврядування власних повноважень

- А. Впливають на їх реалізацію усіма можливими засобами
- Б. Не мають права втручатися в діяльність органів місцевого самоврядування
- В. Залучають правоохоронні органи
- Г. Вимагають детальних звітів про їх виконання

84. За жорсткістю вимоги місцевих державних адміністрацій до органів місцевого самоврядування поділяються на

- А. Жорсткі та помірковані
- Б. Розпорядчі та рекомендаційні
- В. Нормативні та інструктивні
- Г. Прогнозні та індикативні

85. До основних правових вимог місцевих державних адміністрацій щодо органів місцевого самоврядування належать

- А. Правильне оформлення документації
- Б. Залучення послуг професійних юристів
- В. Дотримання законодавства
- Г. Дотримання нормативних актів місцевих державних адміністрацій

86. Договірна форма взаємодії між органами місцевого самоврядування та органами державної виконавчої влади притаманна

- А. Країнам Західної Європи
- Б. Україні
- В. Країнам Азії
- Г. Країнам колишнього соціалістичного табору

87. Трансформація моделі влади на регіональному рівні відбуватиметься в процесі

- А. Муніципальної реформи
- Б. Бюджетної реформи
- В. Владно-управлінської реформи
- Г. Адміністративно-територіальної реформи

88. Регулювання міжбюджетних відносин в Україні здійснюється на основі

- А. Бюджетного кодексу України
- Б. Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”
- В. Конституції України
- Г. Закону України „Про місцеві державні адміністрації”

89. Горизонтальні фіскальні дисбаланси є наслідком

- А. Неefективної державної політики в сфері міжбюджетних відносин
- Б. Існування фіскально „бідних” і „багатих” територій
- В. Надмірного податкового тиску
- Г. Історичних передумов

90. В Україні казначейське обслуговування місцевих бюджетів є

- А. Добровільним
- Б. Бажаним
- В. Обов’язковим
- Г. Забороненим

91. Депозитні операції комерційних банків передбачають

- А. Розміщення вільних грошових коштів органами місцевого самоврядування на депозитах з метою одержання додаткового доходу
- Б. Залучення кредитних ресурсів комерційних банків органами місцевого самоврядування
- В. Обслуговування розрахункових рахунків органів місцевого самоврядування
- Г. Реструктуризацію неплатежів за допомогою депозитів

92. Трстові операції комерційних банків передбачають

- А. Відповідальне зберігання цінних паперів, що знаходяться у власності територіальних громад
- Б. Управління цінностями територіальних громад на основі угоди – трстового договору
- В. Отримання доступу до дефіцитних ресурсів через управління відповідними цінними паперами
- Г. Формування трстів з органами місцевого самоврядування

93. Кастодіальні операції комерційних банків передбачають

- А. Розміщення вільних залишків грошових коштів
- Б. Зниження ризиків реалізації кредитних схем
- В. Мікрокредитування проектів малих підприємств
- Г. Відповідальне зберігання цінних паперів, що знаходяться у власності територіальних громад

94. З точки зору муніципального управління підприємницькі структури, що функціонують на території територіальних громад, виконують такі функції

- А. Виробничу, джерела фінансування муніципального розвитку, інвестиційну; врегулювання локальних ринків праці, соціально-побутову, споживчу, освітню
- Б. Маркетингу, ситуаційного управління, інноваційного розвитку, регулювання
- В. Координації, проектного супроводу, споживання
- Г. Моделювання, стимулювання, діяльності

95. Подолання адміністративних бар’єрів, що перешкоджають розвитку підприємницьких структур передбачає

- А. Використання існуючої інфраструктури зв’язків органів місцевого з громадськістю

- Б. Надання комплексу пільгових послуг з державної реєстрації підприємницьких структур, що створюються
- В. Навчання й перепідготовку кадрів для підприємництва, методичне й аналітичне забезпечення
- Г. Надання допомоги у встановленні ділових контактів

96. Інформаційне забезпечення управління бізнесом передбачає

- А. Проведення конкурсу “Кращий проект” для систематизації й поширення досвіду підприємництва в муніципальному утворенні
- Б. Проведення єдиної політики з розвитку і підтримки підприємництва на всій території територіальної громади
- В. Проведення маркетингових досліджень з проблем розвитку підприємництва в муніципальному утворенні
- Г. Розроблення комплексу заходів із залучення підприємств малого бізнесу для роботи на вільних площах великих підприємств з метою збереження робочих місць

97. Матеріально-фінансова підтримка підприємництва передбачає

- А. Навчання й перепідготовку кадрів для підприємництва, методичне й аналітичне забезпечення
- Б. Використання існуючої інфраструктури зв'язків органів місцевого з громадськістю
- В. Надання комплексу пільгових послуг з державної реєстрації підприємницьких структур, що створюються
- Г. Розроблення комплексу заходів із залучення підприємств малого бізнесу для роботи на вільних площах великих підприємств з метою збереження робочих місць

98. Розвиток інфраструктури для малого бізнесу в муніципальному утворенні передбачає

- А. Розроблення механізму функціонування системи “Вищий заклад освіти — підприємство” для формування банку вакансій з метою працевлаштування випускників на підприємствах територіальної громади
- Б. Проведення єдиної політики з розвитку і підтримки підприємництва на всій території територіальної громади
- В. Компенсацію зниження процентної ставки за банківські кредити
- Г. Пакетне оформлення дозвільних документів

99. Просування товарів, робіт, послуг місцевих підприємств передбачає

- А. Надання допомоги у встановленні ділових контактів
- Б. Проведення конкурсу “Кращий проект” для систематизації й поширення досвіду підприємництва в муніципальному утворенні
- В. Проведення єдиної політики з розвитку і підтримки підприємництва на всій території територіальної громади
- Г. Проведення маркетингових досліджень з проблем розвитку підприємництва в муніципальному утворенні

100. Галузево-функціональні комплекси, що функціонують на території територіальних громад — це

- А. Багатогалузеве об'єднання підприємств та установ, що покликані забезпечувати зростаючі потреби населення у житлі, різного виду та класності житлово-комунальних послугах
- Б. Стійке, сформоване територіальне поєднання галузей і виробництв, завдяки якому досягається максимальний ефект розвитку економіки територіальної громади на основі раціонального використання соціально-економічного потенціалу та адекватного врахування його конкурентних переваг

В. Система комунальної власності

Г.Форми взаємодії функціональних та галузевих підрозділів органів місцевого самоврядування

101. Житлово-комунальне господарство територіальної громади – це

А. Житловий фонд територіальної громади

Б. Багатогалузеве об'єднання підприємств та установ, що покликані забезпечувати зростаючі потреби населення у житлі, різного виду та класності житлово-комунальних послугах

В. Стійке, сформоване територіальне поєднання галузей і виробництв, завдяки якому досягається максимальний ефект розвитку економіки територіальної громади на основі раціонального використання соціально-економічного потенціалу та адекватного врахування його конкурентних переваг

Г. Складне поєднання організацій різних форм власності

102. Система освіти територіальної громади — це

А. Сукупність закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації

Б. Форма фінансування організацій освітньої сфери

В. Сукупність шкіл та закладів культурного призначення

Г. Складне поєднання організацій освітньої сфери різних функціональних напрямків

103. Щодо розвитку функціонально-галузевих комплексів територіальної громади органи місцевого самоврядування

А. Формують кадровий персонал

Б. Забезпечують першочергове фінансування

В. Здійснюють функцію регулювання

Г. Сприяють формуванню організацій приватної форми власності

104. До суб'єктів екологічного регулювання на місцевому рівні належать

А. Міліція

Б. Суб'єкти підприємницької діяльності

В. Органи місцевого самоврядування, санітарно-епідеміологічні служби

Г. Творчі та професійні спілки

105. Місцевий екологічний аудит передбачає

А. Оцінку стану місцевих систем екологічного управління

Б. Оцінку фінансового стану підприємств в муніципальному утворенні

В. Незалежну експертизу муніципальних проектів

Г. Взаємодію з правоохоронними органами

106. Комунальна власність — це

А. Власність комуністичної партії

Б. Власність територіальної громади територіальної громади

В. Власність комуни

Г. Особлива форма державної власності

107. Залежно від економічної спроможності комунальна власність є

А. Збиткова та прибуткова

Б. Соціальна, економічна, політична

В. Прибуткова, нейтральна, дотаційна

Г. Ефективна та неефективна

108. Суб'єктами права територіальної власності є

- А. Територіальна громада та органи місцевого самоврядування
- Б. Органи державної влади
- В. Комунальні організації
- Г. Населення території

109. Об'єктами комунальної власності є

- А. Матеріально-речові цінності
- Б. Фінансово-грошові цінності
- В. Муніципальні фінанси
- Г. Матеріально-речові та фінансово-грошові цінності

110. Шляхи набуття територіальними громадами комунальної власності поділяють на

- А. Важливі, значні, дрібні
- Б. Вітчизняні, зарубіжні
- В. Муніципальні та державні
- Г. Поширені, можливі або малозастосовувані

111. Самостійне використання комунального майна територіальною громадою передбачає

- А. Створення на базі комунальної власності комунальних підприємств, установ та організацій з метою надання громадських послуг населенню з правом прийняття рішення про їх ліквідацію, консервацію, реорганізацію, перепрофілювання
- Б. Відмову територіальної громади від частини свого майна на користь держави
- В. Надання фізичним та юридичним особам на договірній платній та строковій основі права створення та експлуатації певних комунальних об'єктів з метою задоволення громадських потреб
- Г. Передачу об'єкта комунальної власності в тимчасове користування на платній основі

112. Спільне використання об'єктів комунальної власності передбачає

- А. Надання фізичним та юридичним особам на договірній платній та строковій основі права створення та експлуатації певних комунальних об'єктів з метою задоволення громадських потреб
- Б. Об'єднання на договірних засадах зусиль декількох територіальних громад різних поселень щодо фінансово-матеріального утримання спільних об'єктів комунальної власності
- В. Заставу землі та іншого нерухомого майна для отримання грошової позики (кредиту) органами місцевого самоврядування
- Г. Створення на базі комунальної власності комунальних підприємств, установ та організацій з метою надання громадських послуг населенню з правом прийняття рішення про їх ліквідацію, консервацію, реорганізацію, перепрофілювання

113. Продаж комунального майна передбачає

- А. Створення на базі комунальної власності комунальних підприємств, установ та організацій з метою надання громадських послуг населенню з правом прийняття рішення про їх ліквідацію, консервацію, реорганізацію, перепрофілювання
- Б. Ринкове відчуження комунального майна з метою поповнення місцевого бюджету
- В. Заставу землі та іншого нерухомого майна для отримання грошової позики (кредиту) органами місцевого самоврядування
- Г. Відмову територіальної громади від частини свого майна на користь держави

114. Оренда комунального майна передбачає

- А. Ринкове відчуження комунального майна з метою поповнення місцевого бюджету

- Б. Заставу землі та іншого нерухомого майна для отримання грошової позики (кредиту) органами місцевого самоврядування
- В. Передачу об'єкта комунальної власності в тимчасове користування на платній основі
- Г. Надання фізичним та юридичним особам на договірній платній та строковій основі права створення та експлуатації певних комунальних об'єктів з метою задоволення громадських потреб

115. Концесія комунального майна передбачає

- А. Надання фізичним та юридичним особам на договірній платній та строковій основі права створення та експлуатації певних комунальних об'єктів з метою задоволення громадських потреб
- Б. Створення на базі комунальної власності комунальних підприємств, установ та організацій з метою надання громадських послуг населенню з правом прийняття рішення про їх ліквідацію, консервацію, реорганізацію, перепрофілювання
- В. Об'єднання на договірних засадах зусиль декількох територіальних громад різних поселень щодо фінансово-матеріального утримання спільних об'єктів комунальної власності
- Г. Ринкове відчуження комунального майна з метою поповнення місцевого бюджету

116. Застава комунального майна передбачає

- А. Надання фізичним та юридичним особам на договірній платній та строковій основі права створення та експлуатації певних комунальних об'єктів з метою задоволення громадських потреб
- Б. Використання комунального майна як об'єкту гарантії повернення кредитів підприємницькими структурами, що виконують діяльність, необхідну територіальній громаді, та залучені до реалізації програм економічного й соціально-культурного розвитку території
- В. Об'єднання на договірних засадах зусиль декількох територіальних громад різних поселень щодо фінансово-матеріального утримання спільних об'єктів комунальної власності
- Г. Ринкове відчуження комунального майна з метою поповнення місцевого бюджету

117. Іпотека комунального майна передбачає

- А. Надання фізичним та юридичним особам на договірній платній та строковій основі права створення та експлуатації певних комунальних об'єктів з метою задоволення громадських потреб
- Б. Ринкове відчуження комунального майна з метою поповнення місцевого бюджету
- В. Заставу землі та іншого нерухомого майна для отримання грошової позики (кредиту) органами місцевого самоврядування
- Г. Створення на базі комунальної власності комунальних підприємств, установ та організацій з метою надання громадських послуг населенню з правом прийняття рішення про їх ліквідацію, консервацію, реорганізацію, перепрофілювання

118. Приватизація комунального майна передбачає

- А. Заставу землі та іншого нерухомого майна для отримання грошової позики (кредиту) органами місцевого самоврядування
- Б. Об'єднання на договірних засадах зусиль декількох територіальних громад різних поселень щодо фінансово-матеріального утримання спільних об'єктів комунальної власності
- В. Трансформацію комунальної власності у приватну із застосуванням різних методів
- Г. Створення на базі комунальної власності комунальних підприємств, установ та організацій з метою надання громадських послуг населенню з правом прийняття рішення про їх ліквідацію, консервацію, реорганізацію, перепрофілювання

119. Безоплатна передача комунального майна в державну власність передбачає

- А. Створення на базі комунальної власності комунальних підприємств, установ та організацій з метою надання громадських послуг населенню з правом прийняття рішення про їх ліквідацію, консервацію, реорганізацію, перепрофілювання
- Б. Заставу землі та іншого нерухомого майна для отримання грошової позики (кредиту) органами місцевого самоврядування
- В. Надання фізичним та юридичним особам на договірній платній та строковій основі права створення та експлуатації певних комунальних об'єктів з метою задоволення громадських потреб
- Г. Відмову територіальної громади від частини свого майна на користь держави

120. Корпоратизація в муніципальному управлінні — це

- А. Процес акціонування комунальних підприємств шляхом перетворення їх в акціонерні товариства відкритого або закритого типу
- Б. Процес формування корпорації
- В. Створення комунальних кооперативів
- Г. Процес акціонування підприємств шляхом перетворення їх в трасти

121. Формами інтеграції територіальних громад різних населених пунктів є

- А. Територіальне та функціональне об'єднання
- Б. Територіальне та просторове об'єднання
- В. Муніципальне та комунальне об'єднання
- Г. Функціональне та стратегічне об'єднання

122. Територіальне об'єднання територіальних громад різних поселень передбачає

- А. Утворення муніципальної корпорації
- Б. Формування єдиної громади й спільних органів місцевого самоврядування
- В. Консолідацію фінансово-матеріальних зусиль для виконання лише певних функцій із збереженням самостійності громад та автономії органів місцевого самоврядування
- Г. Перенесення адміністративного центру територіальної громади в інший адміністративний район

123. Функціональна інтеграція територіальних громад різних населених пунктів передбачає

- А. Об'єднання комунальної власності з метою її подальшого продажу
- Б. Створення функціональних підрозділів органів місцевого самоврядування
- В. Консолідацію фінансово-матеріальних зусиль для виконання лише певних функцій із збереженням самостійності громад та автономії органів місцевого самоврядування
- Г. Формування єдиної громади й спільних органів місцевого самоврядування

124. Статус органів місцевого самоврядування в США закріплено

- А. В конституції США
- Б. В законах штатів
- В. В муніципальному кодексі
- Г. В Європейській Хартії місцевого самоврядування

125. До територіальних громад в США належать

- А. Общини, села, містечка
- Б. Комуни
- В. Муніципалітети, тауни, тауншини
- Г. Штати, графства

126. Управління муніципалітетами в США

- А. Є уніфікованим
- Б. Закріплено федеральним законодавством
- В. Відповідає європейському досвіду
- Г. Може здійснюватися за різними схемами

127. При використанні моделі „рада-адміністратор” в США

- А. Територіальна громада муніципалітету обирає професійного менеджера для практичного керівництва апаратом управління
- Б. Мер призначає адміністратора для реалізації місцевої політики
- В. Рада обирає зі свого складу адміністратора
- Г. Рада муніципалітету наймає професійного менеджера для практичного керівництва апаратом управління

128. Тауни — це

- А. Корпоративні муніципалітети в США
- Б. Муніципальні утворення в США, які складаються з одного або двох міських поселень та навколишньої сільської місцевості
- В. Великі самоврядні міські поселення в США
- Г. Система міського розселення в США

129. Спеціальні й шкільні округи в США утворюються з метою

- А. Об'єднання зусиль різних поселень для надання окремих послуг
- Б. Реалізації муніципалітетами права на місцеве самоврядування
- В. Забезпечення стабільності розвитку муніципалітетів
- Г. Реалізації державної регіональної політики

130. Муніципальне управління в Німеччині реалізується

- А. На рівні общин
- Б. На рівні общин та округів
- В. На територіальному рівні
- Г. В окремих землях

131. Общини в Німеччині

- А. Вирішують лише визначені законодавством завдання
- Б. Не обмежені наперед визначеними завданнями й можуть вирішувати всі питання місцевого життя
- В. Реалізують державну політику
- Г. Можуть вирішувати лише окремі питання місцевого життя

132. Організація місцевого самоврядування в Німеччині

- А. Є уніфікованою
- Б. Встановлена Конституцією Німеччини
- В. Відрізняється в східних та західних землях
- Г. Відрізняється в залежності від земель

133. При південнонімецькому типі муніципального управління

- А. Бургомістр є керівником адміністрації
- Б. Бургомістр є головою муніципальної ради
- В. Бургомістр є головою муніципальної ради та керівником адміністрації
- Г. Посада бургомістра відсутня

134. Місцевий статут в Німеччині — це

- А. Місцевий документ нормативно-процедурного характеру, що віддзеркалює характерні риси взаємовідносин в середині територіальної спільноти
- Б. Форма управління комунальною власністю
- В. Конституційна норма організації місцевого самоврядування
- Г. Державний документ нормативно-процедурного характеру, що віддзеркалює характерні риси взаємовідносин в середині територіальної спільноти

135. Мер у Франції

- А. Є виключно головною посадовою особою місцевого самоврядування в комуні
- Б. Поєднує функції головної посадової особи місцевого самоврядування та представника державної влади в комуні
- В. Є виключно представником державної влади в комуні
- Г. Призначається президентом країни

136. Муніципальна рада в Франції зі складу своїх радників

- А. Призначає мера та його заступників
- Б. Обирає лише заступників мера
- В. Обирає мера та його заступників
- Г. Обирає першого муніципального радника

137. Майно комуни в Франції поділяється на

- А. Комунальне та муніципальне
- Б. Майно мера та майно муніципальної ради
- В. Майно громади та майно комуни
- Г. Громадське та приватне

138. Процес об'єднання дрібних комун у більш великі в Франції

- А. Є примусовим
- Б. Можливий лише за умови повної добровільності
- В. Ініціюється виключно державою
- Г. Не потребує врахування думки населення комуни

139. Велика Британія не ратифікувала Європейської Хартії місцевого самоврядування, оскільки

- А. У Великій Британії відсутнє місцеве самоврядування
- Б. Хартія суперечить британським традиціям
- В. Хартія не поширюється на острівні держави Європи
- Г. Хартія не може бути ратифікована конституційною монархією

140. Велика Британія має такі типи структур місцевого самоврядування

- А. Общинний та муніципальний
- Б. Муніципальний та немуніципальний
- В. Основний та допоміжний
- Г. Традиційний та європейський

141. Муніципальний тип місцевого самоврядування у Великій Британії

- А. Передбачає уніфіковану систему районів або графств
- Б. Діє в двоярусній системі графств та районів
- В. Передбачає формування комун
- Г. Простежується лише в Шотландії та Північній Ірландії

142. На рівні комун у Швеції державні органи

- А. Є основним органом влади
- Б. Здійснюють функції місцевого самоврядування
- В. Займаються виключно реалізацією державних програм
- Г. Контролюють діяльність органів місцевого самоврядування

143. Компетенція комун в Швеції поділяється на

- А. Основні та допоміжні сфери діяльності
- Б. Державну та комунальну
- В. Обов'язкову та бажану
- Г. Обов'язкові та добровільні сфери діяльності

144. В Швеції виділяють такі моделі організації органів місцевого самоврядування

- А. Секторну, територіальну та функціональну
- Б. Комунальну та муніципальну
- В. Функціональну, інструментальну та комунальну
- Г. Комунальну та регіональну

145. За секторної моделі місцевого самоврядування в Швеції

- А. Територія комуни поділяється на райони, а комітети утворюються та діють за районним принципом
- Б. Виборні представники розподілені на комітети, кожен з яких відповідає за визначену сферу діяльності
- В. Комітети утворюються не як органи управління, а як органи замовника.
- Г. Комунальне господарство поділяється на сектори

146. Елементи шведської системи місцевого самоврядування в Україні враховано в процесі

- А. Надання Києву статусу столичного міста
- Б. Управління комунальною власністю
- В. Реалізації державно-правового експерименту розвитку місцевого самоврядування в Ірпінському регіоні Київської області
- Г. Проведення адміністративно-територіальної реформи

147. Функції місцевого самоврядування в Іспанії

- А. Є однаковими для всіх муніципалітетів
- Б. Залежать від часу утворення муніципалітету
- В. Визначені Європейською Хартією місцевого самоврядування
- Г. Залежать від розмірів муніципалітетів

148. Первинною адміністративно-територіальною одиницею в Польщі є

- А. Воєводство
- Б. Повіт
- В. Комуна
- Г. Гміна

149. В системі місцевого самоврядування Польщі виокремлюють

- А. Сільські, міські та сільсько-міські гміни
- Б. Села, містечка та міста
- В. Сільські та міські гміни
- Г. Центральні та периферійні гміни

150. Організація місцевого самоврядування в Російській Федерації

- А. Успадкована від СРСР
- Б. В різних суб'єктах Федерації значно відрізняється між собою
- В. Є уніфікованою, незалежно від суб'єкта Федерації
- Г. Є аналогічною українській системі місцевого самоврядування

151. В Угорщині рішення місцевої влади

- А. Не можуть бути скасовані
- Б. Можуть бути скасовані парламентом
- В. Можуть бути скасовані Конституційним судом та іншими судами у випадку порушення загальнодержавного законодавства
- Г. Можуть бути скасовані урядом

152. Елементами місцевих фінансових систем зарубіжних країн є

- А. Державний бюджет, фінанси муніципальних підприємств, податки, спеціальні фонди, позики, фінанси підприємств інших форм власності та фінанси населення
- Б. Місцевий бюджет та фінанси населення
- В. Державний та місцевий бюджети
- Г. Місцевий бюджет, фінанси муніципальних підприємств, податки, спеціальні фонди, позики, фінанси підприємств інших форм власності та фінанси населення

153. Основною частиною надходжень до місцевих бюджетів у більшості країн є

- А. Податки
- Б. Доходи від продажу комунального майна
- В. Державні трансферти
- Г. Місцеві запозичення

154. В зарубіжних країнах до основних типів місцевих податків належать

- А. Податки на нерухомість та податки на майно
- Б. Податки на розваги та земельні податки
- В. Майнові податки, комунальні податки, податки на рекламу
- Г. Майнові податки, місцеві податки на прибутки, місцеві податки на компанії

155. Місцевий бюджет в Німеччині має такі частини

- А. Общинну та дотаційну
- Б. Адміністративну та добровільну
- В. Адміністративну й фондову
- Г. Комунальну та фондову

156. В Німеччині кредитування може застосовуватися

- А. Для фінансування фондової частини місцевого бюджету
- Б. Для фінансування обидвох частин місцевого бюджету
- В. Для покриття видатків адміністративної частини бюджету общини
- Г. Кредитування місцевих бюджетів на рівні общин заборонено

157. Фінансові відрахування общинам з боку земель в Німеччині можуть бути

- А. Загального призначення, додатковими та цільовими
- Б. Загального та спеціального призначення
- В. Обов'язковими та добровільними
- Г. Основними та додатковими

158. Сьогодні місцеві податки в Швеції стягуються у формі

- А. Майнових податків
- Б. Комунального податку на продажі
- В. Податку з місцевих компаній, податку на нерухомість
- Г. Виключно прибуткового податку на доходи громадян

159. Загальна субвенція бюджетам гмін в Польщі складається з таких компонентів

- А. Субвенції на виконання делегованих повноважень у сфері охорони здоров'я, інноваційної субвенції, субвенції на фінансове оздоровлення, субвенції на поточні видатки
- Б. Загальнодержавної та специфічної субвенції
- В. Субвенції на виконання власних повноважень, субвенції на фінансове вирівнювання, субвенції на майбутні видатки
- Г. Субвенції на виконання власних повноважень у сфері освіти, інвестиційної субвенції, субвенції на фінансове вирівнювання, субвенції на поточні видатки

160. Перевагами місцевого податку на нерухомість є

- А. Стабільність та простота в обчисленні
- Б. Мобільність та швидке зростання податкової бази
- В. Справедливість та стимулювання конкуренції
- Г. Стабільність та можливість прогнозування надходжень від нього на довгостроковий період.

4. ПРАКТИКУМ З МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ТА СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ

Управлінські ситуації з дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій»

Управлінська ситуація № 1

Місто Арбузинка налічує 35 000 мешканців. Після скорочення виробництва на заводі зрошувальних систем та швейній фабриці рівень безробіття в місті становить 45 % працездатного населення. Муніципальне утворення знаходиться на перетині автомагістралей «Київ – Одеса» та «Вінниця – Херсон». В 10 км від міста розташовані площі заповідного степу з козацькими могилами. Через місто протікає ріка Південний Буг, береги якої забруднені побутовими відходами. Міст через ріку — аварійний.

Використовуючи алгоритм стратегічного планування, розробіть концепцію стратегічної програми розвитку громади на 10 років.

Управлінська ситуація № 2

В рамках розробки стратегічного плану громади побудуйте SWOT-матрицю міста (села, селища).

Визначіть шляхи посилення впливу сильних сторін громади та зменшення негативних проявів проблемних факторів.

Управлінська ситуація № 3

Ви муніципальний менеджер. Здійснюючи функцію планування доходів місцевого бюджету, проведіть оцінку потенціалу його доходної частини (Ψ). Визначте розмір необхідних залучень фінансових ресурсів із зовнішніх джерел з врахуванням того, що для виконання мінімального обсягу функцій і повноважень органам місцевого самоврядування Вашого громади необхідно 9,4 млн. грн. Запропонуйте шляхи зростання доходної бази місцевого бюджету, в т.ч. застосовуючи механізм бюджетування.

Показники для розрахунку: податкові поступлення в базовому році (N) складають 5 млн. грн.; заборгованість податкових надходжень за минулі періоди (Z) — 1 млн. грн.; індекс прогнозованого зростання бази оподаткування в прогнозному році, відносно базового (I_n), — 1,05; прогнозований дефлятор ВВП ($d_{\text{ВВП}}$) — 4 %; прогнозоване зростання (зниження) рівня збирання податків в прогнозному періоді, відносно базового (k), — - 2%; обсяг боргів, що повинні повернутися в місцевий бюджет (B) (бюджетні кредити, позички, податкові кредити), — 0,5 млн. грн.; інвестиційний потенціал (I) (доходи від реалізації інвестиційних проектів, що фінансуються за рахунок бюджету, видачі бюджетних гарантій тощо) — 2, 1 млн. грн.; доходи від використання комунального майна (C) — 0,5 млн. грн.

Управлінська ситуація № 4

Ви проводите маркетингове дослідження щодо розвитку об'єктів відпочинкової сфери в мікрорайонах громади. Складіть анкету-питальник для з'ясування думки населення щодо цієї проблеми.

Управлінська ситуація № 5

Використовуючи алгоритм аналізу муніципальних ресурсів, оцініть ресурси (природні, трудові, фінансові, інформаційні, інфраструктурні — *оберіть один вид ресурсів*) будь-якого громади.

Запропонуйте шляхи зростання ефективності їх використання з метою підвищення конкурентоздатності громади.

Управлінська ситуація № 6

Ви новобраний міський голова. Розробіть першочерговий план заходів для забезпечення ефективних зв'язків з громадськістю з метою підвищення іміджу органів місцевого самоврядування серед членів територіальної громади. Запропонуйте форми інформування населення про діяльність представницької влади в муніципальному утворенні.

Управлінська ситуація № 7

Цього року на святкування дня міста з міського бюджету планується виділити 250 000 гривень. Ви, як муніципальний службовець, розробіть шляхи зменшення витрат з місцевого бюджету за допомогою використання маркетингових інструментів. Вихідні умови: концентрація населення в місцях масового відпочинку; значне підвищення торговельного обороту в святкові дні.

Управлінська ситуація № 8

Запропонуйте програму відродження міського будинку культури шляхом перетворення його у відпочинковий центр з використанням інструментів маркетингу диференціації послуг. Як в рамках реалізації такої програми можна використати механізм бюджетування соціальної сфери громади? Зобразіть цей процес схематично.

Управлінська ситуація № 9

Використовуючи концепцію стадій життєвого циклу муніципального проекту, в табличній формі покажіть можливі заходи органів місцевого самоврядування та охарактеризуйте інструменти, що застосовуються в процесі модернізації комунального ринку.

Вихідні дані: термін реалізації проекту — 2 роки; проект реалізується із залученням іноземних інвестицій.

Управлінська ситуація № 10

В процесі реалізації муніципального проекту «Реконструкція центральної частини міста» приймають участь міська рада, управління економіки міської

ради, комерційний банк «Надра», дві будівельні організації (в т.ч. одна іноземна), архітектурно-проектна фірма та торговельно-комерційна корпорація.

Запропонуйте шляхи узгодження інтересів учасників муніципального проекту при здійсненні проектного фінансування.

Управлінська ситуація № 11

Для комунального кінотеатру на даний час актуальними є наступні проблеми: існування кінотеатру не за рахунок основної діяльності, а за рахунок орендарів; низька відвідуваність кіносеансів; необхідність ремонтних робіт та заміни обладнання. На основі маркетингового дослідження була поставлена ціль перепрофілювати кінотеатр в центр відпочинку із збереженням функції з демонстрації кінофільмів.

Шляхом проведення тендеру було відібрано 4 проекти перетворення кінотеатру у відпочинковий центр (табл. 1)

Таблиця 1

Проекти перетворення кінотеатру у відпочинковий центр

№ п/п	Характеристика проекту	Капітальні вкладення, тис. грн.	Термін окупності, місяців	PI, індекс доходності, %	IRR, внутрішня норма рентабельності, %
1	Відпочинковий центр з повним переобладнанням залу кінотеатру та облаштуванням фойє	3620,23	32	103	32
2	Переобладнання кінотеатру без зміни кінопроектору, відпочинковий центр в фойє	2965,97	23	109	45
3	Лізинг всього обладнання залу кінотеатру, відпочинковий центр в фойє	2367,96	26	57	43
4	Повне переобладнання залу кінотеатру без облаштування фойє	1945,27	16	121	55

Використовуючи методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів, виберіть, на Вашу думку, найоптимальніший. Обґрунтуйте своє рішення. Які критерії оцінки муніципальних проектів необхідно застосувати для забезпечення комплексності та всебічності аналізу? Запропонуйте схему управління фінансовими потоками проекту «Відпочинковий центр».

Управлінська ситуація № 12

Ви менеджер муніципалітету. Сформууйте структуру плати за земельну ділянку, вибравши з перерахованих чинників ті, які при цьому необхідно взяти до уваги:

- місцеві дороги з твердим покриттям поблизу ділянки;
- наявність системи відтоку підземних вод;
- освітлення міста;
- освітлення ділянки;
- відгалуження від основних інженерних комунікацій;
- послуги санітарно-епідеміологічної служби;
- соціально-культурні послуги;
- управління забудовою ділянки;
- спеціалізована охорона території.

Обґрунтуйте свій вибір. Які інструменти муніципального управління слід застосувати для підвищення маркетингової привабливості вільної земельної ділянки громади?

Управлінська ситуація № 13

Визначіть, витрати на які муніципальні послуги повинні покриватись за рахунок оплати споживачів та які види оплат споживачів відповідають певним послугам. Для розв'язання завдання використовуйте таблицю 1.

Таблиця 1

Співвідношення муніципальних послуг з оплатою споживачів

Послуга	Оцінка необхідності застосування оплати споживачів, в балах	Повна / часткова оплата	Мета оплати	Вид оплати	Перехресна субсидія
1. Водопостачання					
2. Каналізація					
3. Збирання сміття					
4. Комунальні ринки					
5. Автобусні станції					
6. Автостоянки					
7. Дороги					
8. Мости					
9. Парки та зони відпочинку					
10. Лікарні					
11. Середні школи					

Управлінська ситуація № 14

Зробіть, користуючись даними таблиці 1, порівняльний аналіз затрат по збору сміття в трьох містах.

Таблиця 1

Витрати на збирання сміття, тис. грн.

Вид витрат	Місто А	Місто Б	Місто В
Утримання адміністративного органу	20	30	50
Амортизація обладнання	25	24	60

Пальне	15	20	30
Технічне обслуговування обладнання	10	20	30
Оплата праці робітників	40	40	60
Захоронення сміття	25	20	30
Кількість зібраного сміття в день, т	40	55	45

В якому місті надання цієї послуги є найбільш дешевим? Які, на Вашу думку, необхідно врахувати додаткові показники, щоб оцінити загальну ефективність збирання сміття в муніципальному утворенні?

Управлінська ситуація № 15

Змоделюйте систему фінансових потоків, що формуються між органами місцевого самоврядування, закладами середньої освіти, підприємствами житлово-комунального господарства громади.

Визначте напрямки руху та інтенсивність фінансових потоків, чинники, що стримують їх ефективність, використовуючи алгоритм факторного аналізу. Запропонуйте важелі муніципальної фінансової логістики, які потрібно застосувати, щоб покращити параметри руху фінансових ресурсів.

Управлінська ситуація № 16

Ви міський голова. На даний момент склалася наступна структура кадрів органів муніципального управління за професійно-кваліфікаційним складом: 60 % службовців мають вищу освіту, проте, лише половина з них має відповідний фах; 40 % — середню спеціальну.

Які форми розвитку персоналу доцільно використати для підвищення освітньо-професійного рівня службовців органів місцевого самоврядування? Запропонуйте можливі фінансові джерела проведення заходів в цій сфері.

Управлінська ситуація № 17

Ви керівник управління житлово-комунального господарства. В місті постійно виникають проблеми з водопостачанням, що здійснюється за допомогою водогону, яким вода поступає в місто з водосховища, розташованого в 20 км від громади. Водогону 40 років, жодного разу він капітально не ремонтувався. Проектна потужність цього об'єкту не спроможна забезпечити максимальний рівень водоспоживання в місті. Виробіть систему заходів для забезпечення зменшення ризику залишення міста без водопостачання.

Управлінська ситуація № 18

П'ять з семи комунальних житлово-експлуатаційних контор громади знаходяться на грані банкрутства. Це позначається на якості надання населенню комунальних послуг. Використовуючи процедуру антикризового управління та його спеціальні механізми, запропонуйте шляхи оздоровлення підприємств житлово-комунального господарства.

Управлінська ситуація № 19

Оцініть особливості використання інструментів муніципального управління в залежності від характеристик громади (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристики муніципальних утворень

Характеристика	Громада А	Громада Б	ГромВ
Тип поселення	Село	Село	Місто
Чисельність населення, чол.	5 000	800	8 500
Адміністративна функція	Центр сільської ради	Центр сільської ради	Центр адміністративного району
Ступінь диференційованості економіки	Багатофункціональна (сільськогосподарські підприємства, швейна фабрика, цегельний завод, спиртзавод)	Монофункціональна (сільськогосподарське підприємство)	Монофункціональна (цукровий завод)
Розміщення, відносно важливих транспортних магістралей	Через село проходить залізниця та автострада міжнародного значення	Село розміщене в 10 км від автомобільної дороги обласного значення	Місто розташоване в 45 км від найближчої залізничної станції; через місто проходить автомобільна дорога державного значення
Відстань від обласного центру, км	20	150	85
Рівень кваліфікації персоналу органів місцевого самоврядування	Високий	Низький	Низький
Рекреаційні ресурси	Пам'ятки архітектури XIV-XVII століть	В 2 км від села розташоване заповідне урочище	Відсутні

Управлінська ситуація № 20

Ви муніципальний менеджер. Міський голова доручив Вам розробити структурну схему веб-сайту громади. Які блоки веб-сайту і яке їх змістове навантаження Ви запропонуєте? Вихідні характеристики громади: місто обласного підпорядкування; центр адміністративного району; населення 140 тис. чол.; неподалік від міста розташовані розвідані родовища паливно-енергетичних ресурсів; залізничний вузол; відстань від державного кордону — 50 км; в місті розміщений замок XVIII століття з парковим комплексом в англійському стилі.

Управлінська ситуація № 21

Перед органами місцевого самоврядування постало завдання скоординувати діяльність правоохоронних органів, відділів субсидій та соціального захисту, житлово-комунального господарства на основі формування локальної інформаційної мережі.

Побудуйте схему можливого електронного документообігу між цими структурами та запропонуйте інтегральні бази даних, які слід сформувати. Які ще суб'єкти, на Вашу думку, повинні користуватися інформаційними ресурсами локальної мережі громади.

Управлінська ситуація № 22

В муніципальному утворенні діють наступні господарюючі суб'єкти:

- молокозавод, що має стабільні прибутки й забезпечує своєю продукцією інші муніципальні утворення. Проте, враховуючи конкурентну ситуацію, зростання ринку реалізації продукції даного заводу не очікується;
- ремонтно-механічний завод, що знаходиться на стадії банкрутства;
- підприємство з виробництва пластикових пляшок, створене із залученням іноземних інвестицій. Порівняно з минулим роком обсяг реалізації продукції підприємства збільшився вдвічі, а прибутки зросли в 2,7 рази;
- ялинкова фабрика. Дане виробництво є перспективним. Однак, воно потребує інвестицій для забезпечення модернізації технологічного процесу.

Використовуючи матрицю БКГ, Ви, як муніципальний менеджер, запропонуйте особливості формування й реалізації економічної політики органів муніципального управління стосовно кожного підприємства для забезпечення загального економічного розвитку громади.

Управлінська ситуація № 23

Для завершення будівництва середньої школи органу місцевого самоврядування потрібні додаткові фінансові ресурси.

Які послуги в цьому випадку може надати органу муніципального управління комерційний банк? Які ризики виникають в процесі взаємодії цих двох сторін? Запропонуйте шляхи зменшення фінансово-майнових ризиків громади.

Управлінська ситуація № 24

На території адміністративного району розташовано 25 муніципальних утворень, 18 з них є дотаційними.

Схематично зобразіть використання механізму бюджетування для забезпечення фінансового вирівнювання розвитку муніципальних утворень. Як забезпечити зменшення дотаційних муніципальних утворень та зацікавити органи муніципального управління підвищити податкоспроможність території?

Управлінська ситуація № 25

Орган місцевого самоврядування має можливість вибору: забезпечити управління процесом формування та виконання місцевого бюджету через банківські установи чи через відділення державного казначейства.

В табличній формі покажіть переваги й недоліки кожного з методів виконання місцевого бюджету. Які потоки формуються між органом місцевого самоврядування та суб'єктом, що здійснює фінансове управління бюджетом громади?

Управлінська ситуація № 26

Ви муніципальний менеджер. Розробіть систему заходів з підтримки розвитку малого підприємництва з метою підвищення конкурентноздатності та інвестиційної привабливості громади. Які відділи та управління виконавчих органів місцевого самоврядування слід залучити до їх практичної реалізації? Запропонуйте механізм взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями, асоціативними та немуніципальними структурами щодо підтримки малого бізнесу.

Управлінська ситуація № 27

На території громади знаходяться лікарня, поліклініка, пологовий будинок, три приватних стоматологічних кабінети, два приватних медичних центри, дві комунальні та дві приватні аптеки, станція швидкої допомоги, наркологічний та шкірно-венеричний диспансери.

Використовуючи механізм внутрігалузевого бюджетування, запропонуйте схему та джерела фінансової стабілізації розвитку муніципальної системи охорони здоров'я. Які маркетингові інструменти слід застосувати органам місцевого самоврядування для стимулювання благодійної та спонсорської допомоги муніципальним закладам охорони здоров'я з боку фізичних та юридичних осіб, громадських організацій?

Управлінська ситуація № 28

Муніципальне утворення знаходиться в 45 км ввід центру адміністративного району. Пожежна частина, що розташована в райцентрі, не спроможна своєчасно забезпечити гасіння пожеж, що виникають на території громади. Тому перед органами місцевого самоврядування постала необхідність створення муніципальної пожежної охорони. Ви, як муніципальний менеджер, запропонуйте форми фінансово-матеріального забезпечення діяльності цієї структури. Які особливості функціонування муніципального управління в зарубіжних країнах доцільно застосувати для забезпечення надання населенню послуг з пожежегасіння.

Управлінська ситуація № 29

На території міста розташовано чотири державні заклади вищої освіти III – IV рівнів акредитації.

Запропонуйте шляхи використання науково-освітнього потенціалу міста для підвищення конкурентоздатності громади. Побудуйте схематично систему зв'язків, що формуються між закладами вищої освіти, з одного боку, та органами муніципального управління, підприємствами місцевого господарства, з другого.

Управлінська ситуація № 30

Ваша громада за демографічно-територіальними характеристиками відповідає муніципальному утворенню-партнеру, що розташоване в Німеччині.

Аналізуючи витрати води, електроенергії, газу, теплової енергії для житлово-комунальних потреб, Ви виявили, що рівень споживання цих ресурсів у Вашому муніципальному утворенні в 5-6 разів перевищує зарубіжний. Розробіть програму заходів із зменшення ресурсоспоживання в житлово-комунальному господарстві. Визначте фінансові джерела та можливі суб'єкти реалізації програмних напрямків.

Рольова гра «Управління розвитком громади»

Мета гри: практичне закріплення умінь та навичок із забезпечення функціонування органів місцевого самоврядування міста в контексті формування та організації функціональної та організаційної підсистем муніципального управління.

Завдання гри:

- оволодіння навичками організації виборів представників органів місцевого самоврядування міста;
- вивчення основних напрямків робіт виконавчих підрозділів міської ради;
- практичне засвоєння принципів колегіальної роботи та спільної відповідальності за результати управлінських рішень.

Етапи та зміст гри:

1. Вибір назви міста та його соціально-економічних і географічних характеристик.
2. Формування територіальної громади міста.
3. Формування виборчої комісії.
4. Організація виборів міського голови та депутатів міської ради.
5. Висування претендентів на міського голову та депутатів міської ради.
6. Презентація та обговорення передвиборчої програми міського голови та депутатів міської ради.
7. Проведення виборів серед членів міської територіальної громади.
8. Інаугурація міського голови. Організація першої сесії міської ради. Формування комісій міської ради: контрольної, по взаємодії з відділами, по взаємодії із територіальною громадою.
9. Формування міським головою виконавчих відділів міської ради:
 - відділу економіки;
 - відділу фінансів;

- відділу соціального розвитку міста.
- 10. Організація роботи відділів міської ради за такими напрямками:
 - відділ економіки складає проект програми соціально-економічного і культурного розвитку міста на 5 років;
 - відділ фінансів складає проект бюджету з урахуванням необхідності формування бюджету розвитку;
 - відділ соціального розвитку міста формує програму проведення Дня міста із визначенням джерел фінансування її заходів.
- 11. Проекти документів виконавчі відділи презентують на сесії міської ради, яка має їх затвердити.
- 12. Звіти начальників відділів міської ради.
- 13. Звіт міського голови.
- 14. Обговорення звіту міського голови.
- 15. Міська рада приймає резолюцію та рекомендації щодо роботи міського голови за звітний період.

Для поглиблення знань та практичних навичок аспірантів щодо організації діяльності органів місцевого самоврядування є доцільним залучення до проведення гри депутатів місцевої ради, посадових осіб місцевого самоврядування, керівників комунальних підприємств.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МУНІЦИПАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ТА СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ»

1. Борисова Т., Монастирський Г., Крулевський А. Інтернет-дослідження комунікаційної активності надавачів послуг міського громадського транспорту України. Економічний аналіз. Тернопіль. 2019. Том 29. № 1. С. 7-12. <http://dx.doi.org/10.35774/econa2019.01.007>
2. Головка К. В. Систематизація муніципального законодавства: український досвід: монографія; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Херсон : Гельветика, 2019. 449 с.
3. Любченко П. М. Муніципальне право: підручник; НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2019. 510 с.
4. Камардіна Ю. В. Муніципальна реформа в Україні та державах-членах Європейського Союзу в умовах європейської міждержавної інтеграції: порівняльно-правове дослідження [за ред. О. О. Гріненко]; Ін-т законодавства Верхов. Ради України . Одеса : Фенікс, 2020. 221 с.
5. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. Муніципальний менеджмент: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. / Тернопіль: ТНЕУ, 2019.
6. Менеджмент муніципальних послуг: навч. посіб. / [Г. А. Борщ та ін.] ; за ред. О. С. Ігнатенка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. регіон. упр., місц. самоврядування та упр. містом. Київ : НАДУ, 2018. 142 с.
7. Монастирський Г., Борисяк О. Екологічні та енергоефективні підходи до забезпечення інноваційного розвитку муніципальної транспортної логістики. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2019. Вип. 4. С. 7–18. <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.04.007>
8. Монастирський Г., Борисяк О., Коцур А. Політика екологічної диверсифікованості у системі управління муніципальним транспортом. Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України. 2019. Вип. 24. С. 4-14. <http://rarrpsu.tneu.edu.ua/index.php/rarrpsu/article/view/348>
9. Монастирський Г., Волосюк М. Інституційні дисбаланси моделі управління розвитком території. Вісник економіки. 2021. Вип. 4. С. 23–37. <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.04.023>
10. Монастирський Г.Л. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з вивчення дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій». Тернопіль: ЗУНУ, 2021.
11. Монастирський Г.Л. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій». Тернопіль: ЗУНУ, 2021.
12. Монастирський Г.Л. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Муніципальне управління економічним та соціальним розвитком територій». Тернопіль, ЗУНУ, 2021. 100 с

13. Монастирський Г.Л., Борисова Т.М. Соціально-економічні передумови та перспективи розвитку ринку послуг міського громадського транспорту Тернополя. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2018. Том 28. № 1. С. 23-29. <http://dx.doi.org/10.35774/econa2018.01.023>
14. Монастирський Г.Л., Савчук Д.М. Модернізаційний підхід до управління економічним розвитком громад. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія «Економіка та менеджмент». 2018. № 15. С. 38-46. https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2019/12/2018_15_038.pdf
15. Наукові основи та імплементація світових практик місцевого самоврядування і об'єднання територіальних громад: [колект. монографія] / під заг. ред. проф. Сазонця І. Л. ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування, РВП "Центр розвитку місцевого самоврядування". Рівне : Волинські обереги, 2017. 214 с.
16. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. / [В. С. Куйбіда та ін.] ; за заг. ред. В. С. Кубійди ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ : НАДУ, 2018. - 179 с.
17. Чернеженко О. М. Місцеве самоврядування в Україні та державах-учасницях ЄС: конституційне регулювання й організаційні моделі: монографія / Чернеженко О. М. ; Нац. акад внутр. справ. Київ : Ліра-К, 2018. 379 с.
18. Шкільняк М., Васіна А., Монастирський Г., Августин Р., Дудкіна О. Управління комунальною власністю об'єднаних територіальних громад в умовах нових викликів реформування місцевого самоврядування. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. № 4. С. 210-215. <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41037/1/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D0%B6%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>
19. Шкільняк М., Мельник А., Монастирський Г., Васіна А., Дудкіна О. Удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування в контексті реалізації потенціалу децентралізації. Вісник економіки. 2021. № 2. С. 193-199. <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/download/1249/1352>
20. Administracja samorządowa / Piotr Chrobak. // W: Leksykon bezpieczeństwa wewnętrznego / redakcja Włodzimierz Fehler, Jarosław J. Piątek, Renata Podgórzńska; Uniwersytet Szczeciński. Szczecin : Wydawnictwo Naukowe Wydziału Humanistycznego US Minerwa, 2017
21. Bankowa obsługa jednostek samorządu terytorialnego / Ewa Kowalewska. Ekonomiczne Problemy Usług. 2018, nr 4 (133) t. 1, s.197-206 DOI: 10.18276/ePU.2018.133/1-16
22. Borysova, T., Monastyrskyi, G. (2018). Marketing innovation activity of urban public transport: results of the empirical study. Marketing and Management of Innovations, 3, 229-240. <http://doi.org/10.21272/mmi.2018.3-20>

23. Borysova, T., Monastyrskyi, G., Borysiak, O., & Protsyshyn, Yu. (2021). Priorities of Marketing, Competitiveness, and Innovative Development of Transport Service Providers under Sustainable Urban Development. *Marketing and Management of Innovations*, 3, 78-89. <http://doi.org/10.21272/mmi.2021.3-07>
24. Borysova, T., Monastyrskyi, G., Zielinska, A. & Barczak, M. (2019). Innovation Activity Development of Urban Public Transport Service Providers: Multifactor Economic and Mathematical Model. *Marketing and Management of Innovations*, 4, 98-109. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.4-08>
25. Counteracting effects of a long-lasting electrical power failure in the area of large cities : a case study for the municipality of the city of Szczecin / Cezary Guźniczak. // *Modern Management Review, MMR*. 2018, vol. 23 nr 25, s.43-58 DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.42
26. Ćwierć wieku polityki lokalnej w Europie Środkowo-Wschodniej / redakcja Maciej Drzonek, Magdalena Musiał-Karg, Artur Wołek. Kraków : Akademia Ignatianum Wydawnictwo WAM, 2017.
27. Determinants of social dysfunctions of local government units / Julia Anna Klimek. // *Zeszyty Naukowe / Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu*. 2020, vol. 88 no. 1, s.67-81 DOI: 10.26349/zn.wsb.w.poznanu.0088.06
28. Ewolucja regulacji prawnych stanowiących podstawy współdziałania w samorządzie terytorialnym w okresie 30-lecia samorządu terytorialnego w Polsce / Małgorzata Ofiarska. // *Samorząd Terytorialny*. 2020, nr 4, s.29-51
29. Finansowanie zadań samorządowych w świetle zasady adekwatności oraz wymogów stabilności finansów publicznych / Teresa Lubińska. // *Finanse Komunalne*. 2017, nr 10, s.6-15
30. Government Fund for Local Investments : legal aspects of financial support for local government investment projects during the COVID-19 pandemic / Małgorzata Ofiarska. // *Białostockie Studia Prawnicze*. 2021, vol. 26 nr 4, s.139-162
31. Komunikacyjne podejście do roli metropolii : metropolie i wspólnota metropolitarna jako przestrzeń dyskursywnego uzasadniania decyzji / Michał Peno. // *Samorząd Terytorialny*. 2021, nr 7-8, s.63-75
32. Ksonzhyk, I., Taran, Y., Monastyrskyi, G., Vasina, A., Sytnytska, O., & Belei, S. (2021). Implementation of the principles of sustainable development of territorial communities: Decision making. *Journal of management Information and Decision Sciences*. 24(3), 1-12. <https://www.abacademies.org/abstract/implementation-of-the-principles-of-sustainable-development-of-territorial-communities-decision-making-10271.html>
33. Mechanizm kształtowania satysfakcji klientów z usług świadczonych przez jednostki samorządu terytorialnego / Krzysztof Błoński. - Szczecin : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2018
34. Novikova, M., Kozyrieva, O., Novikov, D., Monastyrskyi, G., Mazur, A. Innovative Approaches to Economic Development of the Regions of Ukraine. *Vision 2025: Education Excellence and Management of Innovations through*

- Sustainable Economic Competitive Advantage. 2019. 9791-9803.
publons.com/p/35502729/
35. Nowe instrumenty finansowania współpracy między samorządami w ramach programowania i realizacji polityki regionalnej w latach 2014-2020 / Magdalena Kogut-Jaworska. // Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2017, nr 478, s.238-247 DOI: 10.15611/pn.2017.478.22
 36. Organizacje pozarządowe na samorządowej scenie politycznej : przykład powiatów województwa zachodniopomorskiego / Łukasz Tomczak. // Acta Politica Polonica. 2017, nr 4 (42), s.83-93 DOI: 10.18276/ap.2017.42-07
 37. Participatory budgeting : case study of the city of Szczecin / Jakub Baranowski. // Studia Administracyjne. 2019, nr 11, s.5-17
 38. Partnerstwo i komunikacja w samorządzie terytorialnym : wybrane aspekty zarządzania i finansowania / Magdalena Kogut-Jaworska, Agnieszka Smalec. - Kraków, Legionowo : edu-Libri, 2018
 39. Partnerstwo publiczno-prywatne w realizacji małych przedsiębiorstw / Beata Zofia Filipiak. // Finanse Komunalne. 2017, nr 10, s.36-49
 40. Podstawy prawne kulturotwórczej roli samorządu terytorialnego : perspektywa 30 lat doświadczeń / Janusz Sługocki. // Samorząd Terytorialny. 2020, nr 4, s.64-71
 41. Polish-German-Austrian cross-border cooperation in the field of logistical support for rescue operations in natural disaster situations / editors Beata Filipiak, Agnieszka Majewska, Bernd Resch. - Warszawa : Difin, 2018

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Монастирський Григорій Леонардович

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«МУНІЦИПАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ТА
СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ»**

**для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та ад-
міністрування»**